

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SERTIFIKATE (BEROEPS-)

VAKRIGLYNE

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL NQF LEVEL 2

September 2007

INLEIDING

A. Wat is die wetenskap van Afrikaans Eerste Addisionele Taal?

Dit is die wetenskap van die suksesvolle oordra en ontvang van idees, feitelike inligting, emosies en konsepte aan die hand van verskillende media. Hierdie vak sal vaardighede vir effektiewe kommunikasie in 'n sosio-politieke konteks asook 'n beroeps-werkomgewing ontwikkel. Die volgende modaliteite van leer en taal sal aan die orde kom: Leer en Praat, Skryf en Aanbieding, Lees en Kyk en die gebruik van taal as 'n instrument vir kommunikasie en leer.

B. Waarom is Afrikaans Eerste Addisionele Taal belangrik as 'n Basisvak?

Studente moet Afrikaans Eerste Addisionele Taal bestudeer want:

- Dit lê die basis vir leer en is 'n lewensvaardigheid.
- Dit bevorder geletterdheid en begrip, verbaal sowel as nie-verbaal.
- Dit dra by tot 'n holistiese benadering tot leer en persoonlike ontwikkeling.
- Dit ontwikkel kritiese denkvermoëns en lê die basis vir die ontwikkeling van hoërorde- kognitiewe vaardighede.
- Dit bemagtig studente om met selfvertroue in sosiale en werkplekkontekste te kommunikeer.
- Dit dra by tot die vorming en handhawing van gesonde en positiewe verhoudinge.

C. Verbandlegging tussen die leeruitkomstevir Afrikaans Eerste Addisionele Taal en die Kritieke en Ontwikkelingsuitkomstevir

- Identifiseer en los probleme rakende die dekodering van en betekenisgewing aan mondelinge, lees- en skryfaktiwiteite op, individueel en in groepverband, deur van konteks gebruik te maak.
- Werk effektief saam met andere en in spanverband deur interaktiewe taal in aktiwiteite en besprekings- en navorsingsprojekte te gebruik.
- Organiseer en bestuur jouself en jou aktiwiteite op verantwoordelike en effektiewe wyse deur middel van taal.
- Versamel, ontleed en organiseer inligting krities: grondliggend aan die proses om taalbevoegdheid oor taaltoepassings- en studieterreine heen te ontwikkel.
- Kommunikeer effektief deur visuele, wiskundige en/of taalvaardighede in formele en informele kommunikasie te gebruik.
- Gebruik wetenskap en tegnologie effektief en krities ten einde tekste te bekom en aan te bied.
- Verstaan die wêreld as 'n stel onderling verbandhoudende dele van 'n sisteem, deur taal te gebruik om verbande te verken en 'n globale reeks kontekste en tekste te verken.
- Dra by tot volle selfontwikkeling deur 'n ontleding van tekste wat bewustheid en ontwikkeling van lewensvaardighede en die leerproses stimuleer.

D. Faktore wat tot die bereiking van die leeruitkomstevir Afrikaans Eerste Addisionele Taal bydra

- Taal- en rekenaarlaboratoria en gesimuleerde kommunikasiesentrums moet gevestig word.
- 'n Verskeidenheid media moet vir leerfasilitering benut word.
- 'n Kommunikatiewe benadering vir die fasilitering van taal- en grammatikaleer moet aangeneem word.
- Verskillende assesseringsinstrumente, benewens skriftelike eksamens, moet geïnkorporeer word.
- Lektore moet generiese kennis, vaardighede, waardes en houdings kontekstualiseer ten einde leer op 'n spesifieke beroepsveld af te stem.

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL – VLAK 2

INHOUD

1. DUUR EN ONDERRIGTYD

2. FOKUS VAN VAKVLAK

3. ASSESSERINGSVEREISTES

3.1. Interne Assessering

3.2. Eksterne Assessering

4. VERSWAARDE WAARDES VAN DIE ONDERWERPE

5. BEREKENING VAN FINALE PUNT

6. SLAAGVEREISTES

7. VAK- EN LEERUITKOMSTE

7.1. Luister en Praat

7.2. Lees en Kyk

7.3. Skryf en Aanbieding

7.4. Taal in Praktyk

8. HULPBRONBEHOEFTES VIR DIE ONDERRIG VAN AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL – VLAK 2

8.1. Menslike hulpbronne

8.2. Fisiese hulpbronne

8.3. Toerusting

8.4. Verbruikbare items

8.5. Leer- en onderrigmateriaal

BYLAE A: GEBRUIKTE EN GESKEPTE TEKSTE

TERMLYS

DUUR EN ONDERRIGTYD

Dit is 'n eenjarige onderrigprogram bestaande uit 200 onderrig- en leerure. Die vak mag deelyds aangebied word, op voorwaarde dat al die assesseringsvereistes nagekom word.

Daar moet voorsiening gemaak word vir studente met spesiale onderwysbehoefte (OLSO) op 'n wyse wat leerhindernisse uit die weg ruim.

1 FOKUS OP VAKVLAK

- Luister en praat in sosiale kontekste vir 'n verskeidenheid doeleindes en gehore.
- Lees en assesseer verbale en nie-verbale kommunikasievorme om betekenis te bepaal en op die bedoelde boodskap te reageer.
- Skryf en maak 'n aanbieding vir 'n beperkte reeks doeleindes en gehore deur taalkonvensies en formate te gebruik wat toepaslik is in bekende kontekste.
- Gebruik taalstrukture en –konvensies om leer te ondersteun en kommunikeer toepaslik soos in sosiale kontekste vereis.

2 ASSESSERINGSVEREISTES

2.1 Interne assessering (25 persent)

3.1.1 Teoretiese komponent

Die teoretiese komponent sal 75% van die interne assessering vorm.

Dit word aanbeveel dat 'n skriftelike eksamen, bestaande uit twee vraestelle, in die middeljaar afgelê word. Vraestel Een moet assessering van Luister en Praat, Lees en Kyk en Taal in Praktijk behels. Vraestel Twee moet assessering van Skryf en Aanbieding behels.

Drie formele teoretiese per semester word sterk aanbeveel.

3.1.2 Praktiese komponent

Die praktiese komponent sal 25 persent van die interne assessering vorm.

Alle praktiese komponente moet in 'n Portefeulje van Bewyse (PvB) aangedui word.

Assessering moet deurlopend plaasvind. Alle oefeninge en aktiwiteite, projekte en taakopdragte oor alle komponente wat in die sillabus ingesluit is (luister- en praataktiwiteite; lees- en begripsaktiwiteite, skryfaktiwiteite, en taal- en grammatika-aktiwiteite), kan as "praktiese" werk beskou word.

• Enkele voorbeelde van praktiese assesserings sluit in, maar is nie beperk nie tot:

- A. Aanbiedings (lesings, demonstrasies, groepbesprekings en -aktiwiteite, praktiese werk, waarneming, rolspel, selfaktiwiteit, beoordeling en evaluering)
- B. Gebruik van hulpmiddele
- C. Uitstallings
- D. Besoeke
- E. Aanbiedings deur gassprekers

• Definisie van "gestruktureerde omgewing"

Gestruktureerde omgewing vir assesseringsdoeleindes verwys na 'n werklike of gesimuleerde werkplek, of 'n rekenaar- of taallaboratorium.

Bewys van hierdie praktiese komponent moet voorsien word in die vorm van 'n Logboek met 'n duidelike lysing van die bevoegdhede wat geassesseer moet word. Die volgende inligting moet in die logboek vervat word:

- Bevoegdheidsvlak vir praktiese werk uitgevoer en in 'n gesimuleerde kommunikasiesentrum en/of rekenaarkamer waargeneem.
- Bevoegdheidsvlak vir taal- en leesbevoegdheid wat in 'n taallaboratorium verwerf is.

Om as geldige bewys beskou te word, moet die Logboek deur 'n amptelik aangewese toesighouer afgeteken word.

Dit is verpligtend dat studente op hierdie vlak minstens 65 uur in 'n gesimuleerde beroepsomgewing of rekenaarkamer bestee om aan werklike situasies blootgestel te word en ervaring op te doen in die gebruik van taal as kommunikasie-middel.

- **Bewyse in praktiese assessering**

Alle bewyse rakende evaluering van praktiese werk moet in die student se Portefeulje van Bewyse gereflekteer word. Die instrumente wat vir die afneem van sodanige assesserings geskep en gebruik word moet duidelik blyk uit bewyse in die PvB vervat.

3.1.3 Prosessering van interne-assesseringspunt vir die jaar

'n Jaarpunt uit 100 word bereken deur die punte van die teoretiese komponent en die praktiese komponente van die interne deurlopende assessering bymekaar te tel.

3.1.4 Moderering van interne-assesseringspunt

Interne-assesseringspunt is onderhewig aan interne en eksterne modereringsprosedures soos uiteengesit in die *Beleid op Nasionale Eksamens vir Verdere Onderwys- en Opleidingskollegeprogramme*.

2.2 Eksterne eksamen (75 persent)

'n Nasionale Eksamen word jaarliks in Oktober of November afgelê deur middel van 'n vraestel(le) wat ekstern opgestel en gemodereer word.

Die besonderhede van eksterne assessering word uiteengesit in die *Assesseringsriglyne: Afrikaans Eerste Addisionele Taal* (Vlak 2).

3 VERSWAARDE WAARDES VAN DIE ONDERWERPE

ONDERWERPE	VERSWAARDE WAARDE
1. Luister en Praat	20%
2. Lees en Kyk	30%
3. Skryf en Aanbieding	30%
4. Taal in Praktyk	20%
TOTAAL	100

4 BEREKENING VAN FINALE PUNT

Deurlopende assessering: $\text{Student se punt}/100 \times 25/1 = \text{'n punt uit 25 (a)}$

Punt vir teoretiese eksamen: $\text{Student se punt}/100 \times 75/1 = \text{'n punt uit 75 (b)}$

Finale punt: (a) + (b) = 'n punt uit 100

Alle punte word sistematies geprosesseer en akkuraat aangeteken om in hardekopie-formaat beskikbaar te wees vir, onder andere, modererings- en verifiëringsdoeleindes.

5 SLAAGVEREISTES

Die student moet 40 persent behaal om die vak te slaag.

6 VAK- EN LEERUITKOMSTE

By voltooiing van Afrikaans Eerste Addisionele Taal Vlak 2 behoort die student die volgende onderwerpe te gedek het:

Onderwerp 1: Luister en Praat

Onderwerp 2: Lees en Kyk

Onderwerp 3: Skryf en Aanbieding

Onderwerp 4: Taal in Praktyk

6.1 Onderwerp 1: Luister en Praat

Vakuitkoms 1: Gebruik strategieë om boodskappe oor te dra en reageer gepas om dialoog in stand te hou

Leeruitkoms: Formuleer boodskappe en reaksies om inligting, idees en menings uit te ruil deur verskillende mondelinge kommunikasievorme vir sosiale doeleindes te gebruik.

Omvang: Sosiale kontekste en doelwitte sluit in, maar is nie beperk nie tot, interpersoonlike gesprekke, groepsbesprekings, telefoongesprekke, debatte, versoeke en antwoorde op versoeke, en dialoë.

Studente is in staat om:

- Standpunte te bespreek en te stel.
- Te groot soos in verskillende sosiale kontekste vereis.
- Verskillende aanspreekvorme te gebruik.
- Aanwysings en instruksies te gee.
- Versoeke te rig
- Argumente te verdedig..
- Gesprek in stand te hou.

Leeruitkoms: Identifiseer die hoof- en ondersteunende idees om begrip te bevorder.

Studente is in staat om:

- Te onderskei tussen hoof- en ondersteunende idees en belangrike en minder belangrike besonderhede.
- Idees logies en samehangend uit te spreek.

Leeruitkoms: Herken feite en opinies en beskryf hul invloed op betekenis wanneer opinies uitgespreek word.

Studente is in staat om:

- Tussen feite en opinies te onderskei.
- Tussen subjektiewe en objektiewe taal te onderskei.
- Stellings aan die hand van feite en/of opinies te motiveer.
- Die verskil in betekenis tussen die uitspraak van feite of opinies te verduidelik.

Leeruitkoms: Demonstreer 'n bewustheid van partydigheid, kulturele en kontekssensitiwiteit wanneer boodskappe en reaksies geformuleer word.

Omvang: Partydigheid soos waarneembaar in houdings teenoor kultuur, godsdiens, ras, geslag en ouderdom.

Studente is in staat om:

- Luister- en praathindernisse wat betekenis beïnvloed, te identifiseer.
Omvang: Hindernisse verwys na eksterne of fisiese, emosionele en semantiese hindernisse en partydigheid waarna hierbo verwys is.
- Te identifiseer hoe die spreker se styl (graad van formaliteit, objektiewe en subjektiewe taal), toon en register die hoorder se begrip beïnvloed.
- Te identifiseer hoe die gehoor en doel die formulering van boodskappe en reaksies beïnvloed.
- Die toepaslike styl, toon en register te gebruik wanneer boodskappe en reaksies vir sosiale kontekste geformuleer word.
- Nuutskappings of leenwoorde, idiome, sleng, akronieme en tegniese terme (jargon) te identifiseer en gepas te gebruik wanneer hulle praat.

Leeruitkoms: Identifiseer nie-verbale aanwysings en gebruik dit in gesproke diskoers om betekenis te ondersteun en oor te dra.

Omvang: Nie-verbale aanwysings sluit in intonasie, volume, toonhoogte, klem, tempo, herhaling, artikulasie en resonansie, intensiteit van emosie, pouse, projeksie, lyftaal en gebare, gebaretaal.

Studente is in staat om:

- Nie-verbale aanwysings te herken en benoem.
- Die impak van hierdie aanwysings op betekenis en begrip te beskryf.
- Hierdie aanwysings in gesproke diskoers te gebruik om betekenis te ondersteun en oor te dra.

Leeruitkoms: Neem deel aan groepsbespreking en demonstreer respek vir andere se standpunte en opinies deur volgehoue mondelinge interaksie en aanmoediging.

Studente is in staat om:

- Verskillende rolle in groepe te demonstreer deur spreekbeurte te neem, gapings te vul, by te dra tot groepsbespreking, ander sprekers aan te moedig en die leiding te neem.
- 'n Bewustheid van konteks en kulturele sensitiwiteit te toon deur respek vir ander standpunte te toon.

Vakuitkoms 2: Gebruik strategieë om te luister vir inligting en betekenis ten einde gepas te reageer.

Leeruitkoms: Identifiseer en gebruik 'n reeks vrae om inligting te bekom en betekenis te verhelder.

Omvang: Vrae sluit in vrae na wie, wat, wanneer, waar, waarom en hoe, ja/nee-vrae.

Studente is in staat om:

- Toepaslike vrae vir verskillende doeleindes te formuleer.
- Gepas te reageer op vrae.

Leeruitkoms: Herken die hoofidees deur te luister na inligting wat met die konteks en die onderwerp van bespreking verband hou ten einde gepas te reageer.

Studente is in staat om:

- Hoof- en ondersteunende idees neer te stip.
- Notas, kontrolelyste en opsommings te maak.
- Oor te vertel en verduidelik wat gehoor en verstaan is.
- Instruksies uit te voer en aanwysings te volg.
- Waardering en aanmoediging uit te spreek.

Leeruitkoms: Verhelder begrip van inligting, idees en opinies deur middel van voortgesette verbale gesprek en aansporings.

Studente is in staat om:

- Toepaslike vrae vir verskillende doeleindes te formuleer.
- Gepas te reageer op vrae.
- Aansporings soos kopknik, vullerklanke, oogkontak, gesigsuitdrukings, aanraking en toon te identifiseer en te gebruik.

Leeruitkoms: Demonstreer 'n bewustheid van hoe praattegnieke betekenis beïnvloed en die hoorder se begrip bevorder.

Omvang: Praattegnieke sluit in styl, toon, keuse van woorde en register, klem, lyftaal en gebare, intonasie, dialek, herhaling, retoriese vrae, pouses, gebruik van eerste persoon vir insluiting en uitsluiting van inligting en 'politie korrekte' taal.

Studente is in staat om:

- Die effek van hierdie tegnieke te herken sodat gepas gereageer kan word.
- Oorredingstegnieke te identifiseer en die uitwerking daarvan op begrip te beskryf.
- Argumente en aannames te herken.
- Tussen feite en opinies te onderskei.
- Afleidings te maak en oordele te vel en dit met bewyse te ondersteun.

Vakuitkoms 3: Gebruik taalstrukture en –konvensies om grammatikaal korrekte boodskappe te formuleer.

Leeruitkoms: Demonstreer 'n kennis van grammatikale strukture wanneer grammatikaal korrekte boodskappe of reaksies geformuleer word.

Omvang: Grammatikale strukture sluit in

- *Sintaksis – sinskenmerke; eenvoudige sinne; komplekse sinne; sinsuitbreiding, sinsvariasie, sinsreduksie, frases*
- *Rededele – naamwoorde, werkwoorde en hulpwerkwoorde, byvoeglike naamwoorde en bywoorde, voegwoorde, voornaamwoorde, voorsetsels, lidwoorde*
- *Tye – verlede, teenwoordige, toekomstige vorme.*
- *Kongruensie*
- *Bedrywende en lydende vorm*
- *Direkte en indirekte rede*
- *Woordorde*

- *Voorwaardelike frases*

Studente is in staat om:

- Logiese, samehangende sinne te formuleer en verkeerd gebruikte sinne en frases te korrigeer.
- Sinne en gesproke diskoers grammatikaal korrek te gebruik.

Leeruitkoms: Verken die gebruik van nuwe woorde en konstrueer betekenis uit kontekstuele aanwysings om woordeskat uit te brei.

Studente is in staat om:

- Woordaanvalsvaardighede soos 'n kennis van grammatika en sintaksis, wortels, voorvoegsels en agtervoegsels te gebruik om betekenis af te lei.
- Te identifiseer en herken hoe tale woorde aan mekaar ontleen, woorde se betekenis mettertyd verander, en neologismes geskep word.
- Tekstuele merkers te identifiseer wat logiese verhoudings en sinspatrone uitbeeld om betekenis af te lei.

Omvang: Sinspatrone en logiese verhoudings sluit in oorsaak en gevolg, feit en opinie, argument en ondersteunende feite, volgorde, vergelyking en kontraste, vroe en antwoorde, opsommings en gevolgtrekkings, klemplasing, en lysting.

- Te onderskei tussen denotatiewe en konnotatiewe betekenis.
- Te luister vir leidrade om betekenis af te lei en woordeskat uit te brei.
- Te luister na 'n verskeidenheid tekste om woordeskat uit te brei en begrip te bevorder.

Vakuitkoms 4: Organiseer en bied inligting en data gefokus en samehangend aan gedurende mondelinge interaksie.

Leeruitkoms: Identifiseer styl, register en retoriese middele om mondelinge oordrag by die doel en gehoor te laat aanpas.

Omvang: Styl verwys na die graad van formaliteit, optrede, toon (emosie) wat uitgedruk word.

Register verwys na die woordkeuse en styl van die taal wat in verskillende omstandighede en situasies gebruik word.

Retoriese middele verwys na die gebruik van letterlike en figuurlike taal, oorredingstegnieke (meeloper, getuigskrif, oordrywing en onderbeklemtoning, herhaling, die gebruik van kort, beklemtoonde vroe, emosioneel-gelaaide woorde) en humor.

Studente is in staat om:

- Die korrekte styl, register en retoriese middele vir verskillende doeleindes te kies.
- Instruksies te gee en demonstrasies te doen.
- Telefoongesprekke te voer.
- Aan groepsbespreking en debat deel te neem.
- Standpunte te verdedig en argumente te stel
- Vertelling aan te bied, bv. 'n storie hardop te vertel of lees.

Leeruitkoms: Ondersoek en struktureer data en inligting en struktureer en bied dit logies en samehangend aan.

Studente is in staat om:

- Navorsing te doen en 'n verskeidenheid hulpbronne te gebruik, byvoorbeeld verwysingsbronne, Internet, onderhoude.
- Inligting in 'n geskikte aanbiedingsfomaat te organiseer en struktureer
- 'n Toespraak met 'n inleiding, liggaam en slot voor te berei.

Leeruitkoms: Demonstreer 'n kennis van die effektiewe gebruik van geskikte illustrasie materiaal vir die gegewe konteks en kies toepaslike hulpmiddele om begrip te bevorder.

Omvang: Illustrasie materiaal sluit in kaarte, plakkaat, transparante, musiek, klank, foto's, beelde, elektroniese aanbiedings, grafieke en objekte.

Studente is in staat om:

- Verskillende oudio-, oudio-visuele en visuele hulpmiddele te identifiseer en hul uitwerking te beskryf.
- Geskikte hulpmiddele vir die lewering van 'n toespraak te gebruik.

Leeruitkoms: Identifiseer en gebruik nie-verbale kommunikasievorme soos uitspraak, volume, tempo, intonasie, lyftaal en oogkontak gepas wanneer jy praat.

Studente is in staat om:

- Die invloed van nie-verbale vorme in 'n mondelinge aanbieding te beskryf.
- Die effektiewe gebruik van nie-verbale aanwysings in die lewering van 'n toespraak te demonstreer.

Leeruitkoms: Verskaf terugvoering en evalueer mondelinge interaksie.

Studente is in staat om:

- Terugvoering te verskaf en mondelinge interaksie te evalueer.
- Respek vir verskillende opinies en standpunte te demonstreer.

6.2 Onderwerp 2: Lees en Kyk

Vakuitkoms 1: Gebruik lees- en kykstrategieë om betekenis in geskrewe, visuele, multimedia-tekste en nie-verbale kommunikasievorme te bepaal.

Leeruitkoms: Demonstreer en gebruik verskillende lees- en kykstrategieë om betekenis in geskrewe en multimedia-tekste te vind.

Omvang: Lees- en kykstrategieë sluit in blaai lees, vluglees, vooraf lees, herlees, voorspelling en sifting.

Nota: Multimedia-tekste sluit in oudio-, oudio-visuele en visuele materiaal soos spotprente en webbladtekste.

Studente is in staat om:

- Tekste te blaai lees om 'n oorsig daarvan te kry.
- Tekste te vluglees om spesifieke inligting en ondersteunende besonderhede te kry.
- Tekste vooraf te lees om 'n algemene begrip van die konteks vas te stel.
- Die tekste te herlees om inligting, feite en opinies, oogpunte en doelwitte te bevestig.
- Inhoud te voorspel deur vrae te stel.
- Tekste te sif om dit deeglik te ondersoek.

Leeruitkoms: Herken nie-verbale aanwysings en verduidelik hul uitwerking op betekenis.

Omvang: Nie-verbale kommunikasievorme sluit in lyftaal, gesigsuitdrukings, gebare, tekens en simbole, kleur, prente en illustrasies, kommunikasie deur aanraking, stilte, liplees en gebaretaal.

Studente is in staat om:

- Die uitwerking van nie-verbale aanwysings op betekenis te beskryf.
- Eksplisiete en implisiete boodskappe wat deur nie-verbale aanwysings oorgedra word, te identifiseer.
- Kommentaar te lewer oor die kulturele relatiewiteit van nie-verbale aanwysings.

Leeruitkoms: Identifiseer hoofidees en onderskei dit van ondersteunende inligting

Studente is in staat om:

- Die hoofsin en ondersteunende sinne te identifiseer.
- Feite en/of opinies en ondersteunende bewyse in 'n opsomming of lys neer te skryf.

Leeruitkoms: Lei betekenis van nuwe of onbekende woorde af deur 'n verskeidenheid tegnieke te gebruik.

Omvang: Tegnieke sluit in die gebruik van verwysingsbronne, woordaanvalsvaardighede, sinsplasing en tekstuele merkers wat logiese verhoudinge aandui, en kennis van grammatika.

Studente is in staat om:

- Woordaanvalsvaardighede soos 'n kennis van grammatika en sintaksis, wortels, voorvoegsels en agtervoegsels te gebruik om betekenis af te lei.
- Kennis van tegnieke wat in die omvang genoem word te gebruik om betekenis te bepaal.

Leeruitkoms: Verken stilistiese en literêre middele en verduidelik hul gebruik met betrekking tot betekenis, doel en gehoor.

Omvang: Middele sluit in sinslengte, interpunksie, woordkeuse en humor, gebruik van figuurlike taal/jargon/sleng/dialek/ /omgangstaal, rym, ritme, beeldspraak, klankmiddele, versvorme, agtergrond en milieu, intrige, karakterisering, toon en oudio-visuele tegnieke.

Studente is in staat om:

- Stilistiese en literêre middele (soos in die omvang gespesifiseer) te identifiseer en hul invloed op betekenis te beskryf.
- Oudio-visuele tegnieke te identifiseer en hul invloed op betekenis te verduidelik
Oudio-visuele tegnieke sluit in kamerahoeke, kameraskote, beligting, klank, musiek en klankeffekte.
Voorstel: Oudio-visuele tekste kan televisie-advertensies, musiekvideo's, nuusuitsendings en dokumentêre programme insluit.

Leeruitkoms: Identifiseer sosio-kulturele waardes, oortuigings en vooroordeel en verduidelik hul invloed op begrip.

Studente is in staat om:

- Sosio-kulturele waardes, oortuigings en vooroordeel te identifiseer en hul invloed op begrip te verduidelik.
- Die waardes, oortuigings en vooroordeel wat in die teks tot uiting kom te herken.

Leeruitkoms: Verhelder betekenis in tekste deur tekstuele kenmerke te identifiseer en te beskryf.

Omvang: Tekste sluit in kreatiewe tekste, literêre tekste (20%), visuele, oudio- en multimedia-tekste.

Omvang: Tekstuele kenmerke sluit in elemente van genre, literêre en stilistiese middele, doel, struktuur en taalgebruik.

Studente is in staat om:

Kreatiewe Tekste:

- Die doel, struktuur en taalgebruik in 'n verskeidenheid transaksionele en kreatiewe tekste te identifiseer.
- Die impak van formattering op betekenis te identifiseer.

Kortverhaal:

- Die ontwikkeling van intrige, by-intrige, konflik, karakter en verteller in 'n kortverhaal te herken.
- Te herken hoe agtergrond en milieu met karakter en tema verband hou.
- Stemming, klimaks en antiklimaks te herken.

Let wel: Kortverhale op hierdie vlak behoort binne die Suid-Afrikaanse kortverhaalkonteks te val.

Poësie:

- Te verduidelik hoe woordkeuses, beeldspraak en klankmiddele stemming, betekenis en tema beïnvloed.
- Te herken hoe vers- en strofevorms, rym, ritme en interpunksie betekenis vorm.

Let wel: Poësie op hierdie vlak word beperk tot die studie van 'n versameling moderne Afrikaanse poësie.

Vakuitkoms 2: Lees en reageer op geskrewe, visuele, multimedia-tekste en nie-verbale kommunikasievorme vir 'n verskeidenheid doeleindes.

Leeruitkoms: Teken inligting uit geskrewe, visuele en multimedia-tekste aan om implisiete en eksplisiete boodskappe te verduidelik met verwysing na die doel van die teks.

Studente is in staat om:

- Die doel van en die gehoor op wie die teks afgestem is, te bepaal.
- Toepaslike inligting en besonderhede uit die teks te vind.
- Begrip te demonstreeer deur vrae akkuraat en korrek te beantwoord.
- Die verskil tussen direkte en geïmpliseerde en denotatiewe en konnotatiewe betekenis te herken.
- Die gebruik van objektiewe en subjektiewe taal te herken.

Leeruitkoms: Gebruik strukture om inligting en betekenis op 'n logiese en samehangende wyse aan te bied.

Omvang: Strukture sluit in antwoorde op begripsvrae, opsommings, parafrase, breinkaarte, rolspel, dramatisering en dialoë, oorvertelling met voorbeelde.

Studente is in staat om:

- Tekste aandagtig te lees/kyk om betekenis en hoofidees te bepaal.
- Toepaslike inligting te herken en aan te teken vir die doeleindes van die taak.
- Strukture soos in die omvang geïdentifiseer te gebruik om inligting aan te teken en begrip te demonstreeer.

Leeruitkoms: Interpreteer en verduidelik instruksies en aanwysings.

Studente is in staat om:

- Toepaslike inligting van ontoepaslike inligting te onderskei.
- Instruksies uit te voer.

- Bondige en logiese aanwysings te gee gebaseer op besonderhede uit die teks.

Leeruitkoms: Bepaal en beskryf verskillende oogpunte deur na doel en konteks te verwys.

Studente is in staat om:

- Die uitgangspunte in die teks te gee tesame met ondersteunende bewyse.
- Eie reaksie op die teks te gee en met enkele ondersteunende bewyse te motiveer.

Leeruitkoms: Motiveer genieting en nie-genieting deur na die teks te verwys.

Studente is in staat om:

- Hul eie reaksie op die teks met betrekking tot genieting of nie-genieting te herken.
- Aspekte van die teks wat tot hul indrukke van die teks bydra, te identifiseer.

Vakuitkoms 3: Identifiseer en beskryf hoe taalstrukture en -kenmerke betekenis en begrip beïnvloed.

Leeruitkoms: Identifiseer en verduidelik hoe strukturele kenmerke van tekste betekenis en interpretasie beïnvloed.

Omvang: Strukturele kenmerke sluit in aanbiedingsmedium, uitleg, formattering, tipografie, titels en hofies, indeks en inhoudsopgawes, opsommings en samevattinge, woordelys, voor- en agterblad, parafering, byskrifte, illustrasies en ander visuele materiaal.

Studente is in staat om:

- Te erken dat strukturele kenmerke, soos in die omvang gespesifiseer, 'n impak kan hê op betekenis.

Leeruitkoms: Erken dat die gebruik en keuse van taal, simbole, prente en ander visuele beelde betekenis beïnvloed.

Studente is in staat om:

- Met voorbeelde te demonstreer dat die gebruik en keuse van taal, simbole, prente en ander visuele beelde betekenis beïnvloed.

Leeruitkoms: Identifiseer sinspatrone en logiese verhoudings en verduidelik hul invloed op betekenis.

Omvang: Patrone en logiese verhoudings sluit in oorsaak en gevolg, feit en opinie, argument en ondersteunende feite, volgorde, vergelyking en kontraste, vroe en antwoorde, opsommings en gevolgtrekkings, klempasing en lusting.

Studente is in staat om:

- Sinspatrone en logiese verhoudings te herken en te toon hoe dit betekenis beïnvloed.

6.3 Onderwerp 3: Skryf en Aanbieding

Vakuitkoms 1: Gebruik strategieë om vir 'n spesifieke gehoor, doel en konteks te skryf.

Leeruitkoms: Let op die vereistes vir en beplan spesifieke skryftake.

Omvang: Skryftake sluit in persoonlike skryfwerk, leerskryftake en funksionele skryf.

Omvang: Beplanning sluit in, maar is nie beperk nie tot, breinkaarte, diagramme, spinnerakke, skematiese uiteensettings, kaarte, vloediagramme en notas.

Studente is in staat om:

- Vir kreatiewe doeleindes te beplan en te skryf.

Omvang: Kreatiewe doeleindes verwys na brief skryf vriendskaplike briewe, briewe aan die pers, navrae en reaksies), verskillende paragrawe en essays (beskrywend, diskursief, beredeneerd, verhalende, feitelike of wetenskaplike skryf) en ander vorms soos stories en gedigte.

- Te beplan en te skryf vir 'n leertaak.

Omvang: Leertake sluit in notas neem, beantwoording van verskillende soorte vroe, (geslote, oopende-, leidende, veelkeuse-) oordele vel, gevolgtrekkings maak, opsommings maak, feitelike en beredeneerde/diskursiewe skryf.

- Te beplan en skryf vir 'n spesifieke doel.

Omvang: Doeleindes sluit in 'n skriftelike verbale versoek, die neem van telefoonboodskappe en die skryf van 'n sms, instruksies en aanwysings, en die skryf van poskaarte.

Leeruitkoms: Identifiseer hoofidees en ondersteun met inligting wat met die doel en konteks verband hou.

Studente is in staat om:

- Idees te dinkskrum en dit in 'n bepaalde struktuur neer te skryf.
- Hoofsinne in 'n teks te vind.
- Hoofsinne neer te skryf waarin hoofidees vervat is.
- Hoofidees tot paragrawe uit te brei en ondersteunende idees, en belangrike en minder belangrike besonderhede by te voeg.

Leeruitkoms: Toon 'n bewustheid van kulturele en kontekstuele sensitiwiteit in die skryfstyl en woordkeuse.

Studente is in staat om:

- Die styl, toon en benadering vir die doel en gehoor te bepaal.
- Die register (woordkeuse en styl) vir die doel van skryfwerk te bepaal.
- Partydigheid in die skryf en redigering van die teks te bepaal.
- Te besluit watter inligting om in te sluit of weg te laat en die impak daarvan te verduidelik.
- Te reflekteer oor woordkeuse en taalgebruik vir die toepaslike insluiting van sleng, omgangstaal, jargon, en "polities-korrekte" woorde.

Leeruitkoms: Kies 'n uitleg en formaat wat gepas is vir die doel en konteks van die skryftaak.

Studente is in staat om:

- Te onderskei tussen verskillende formate en uitlegvorme en 'n geskikte een vir die taak te kies.

Leeruitkoms: Gebruik gepaste taal- en grammatikale strukture vir die skryftaak.

Studente is in staat om:

- Betekenisvolle en samehangende sinne te konstrueer.
- Hoofsinne te konstrueer en tot paragrawe uit te brei.
- Bindmiddele soos voegwoorde en bysinne te gebruik om sinne in 'n paragraaf te koppel.
- 'n Reeks sinsaanvangselemente sowel as hofies en subhofies vir verskillende tekste te skryf.
- Die korrekte toon en register vir die taak te kies.
- Verskillende stilistiese en literêre middele te gebruik om skryf meer doeltreffend te maak.

Omvang: Middele en tegnieke verwys na die gebruik van literêre en figuurlike taal, beeldspraak en simboliek, oorredingstegnieke (meeloper, getuigskrif, oordrywing en onderbektoneering, kort, beklemtoonde vae, herhaling en emosioneel-gelaaide woorde), humor, gebruik van interpunksie en pouses, vertelvorm, opeenvolging en volgorde en die gebruik van visuele en grafiese middele.

Vakuitkoms 2: Gebruik grammatikaal korrekte strukture om grammatikaal korrekte skryfwerk te lewer.

Leeruitkoms: Verken grammatikale strukture om 'n bewustheid van die korrekte gebruik van grammatikale strukture vir die skryftaak te demonstreer.

Omvang: Grammatikale strukture sluit in

- *Sintaksis – sinskenmerke, eenvoudige sinne; komplekse sinne; sinsuitbreiding, sinsvariasie; sinsreduksie, frases*
- *Rededele – naamwoorde, werkwoorde en hulpwerkwoorde, byvoeglike naamwoorde en bywoorde, voegwoorde, voornaamwoorde, voorsetsels, lidwoorde*
- *Tye – verlede, teenwoordige, toekomstige vorme*
- *Kongruensie*
- *Bedrywende en lydende vorm*
- *Direkte en indirekte rede*
- *Woordorde*
- *Voorwaardelike frases*
- *Interpunksie*
- *Spelling*

Studente is in staat om:

- Grammatikareëls te verstaan.
- Logiese en samehangende sinne te formuleer en verkeerd gebruikte sinne en frases te korrigeer.
- Sinne en frases grammaties korrek te gebruik.

Vakuitkoms 3: Eie skryfwerk te redigeer om die konsep aan te pas en skryfwerk te lewer wat grammatikaal korrek, logies en samehangend is.

Leeruitkoms: Kontroleer en redigeer geskrewe teks aan die hand van kriteria in die kontrolelys en pas geskrewe konsep dienooreenkomstig aan.

Die kontrolelys sluit in:

- *Uitleg en formaat word gekontroleer vir geskiktheid vir die konteks en doel.*
- *Formaat word gekontroleer vir geskiktheid vir die konteks, doel en aanbieding.*
- *Diksie (woordkeuse) word gekontroleer vir kulturele en kontekstsensitiwiteit en gepastheid.*
- *Stilistiese en literêre middele word gekontroleer vir hul geskiktheid vir die taak.*
- *Bronne wat in die skryftaak gebruik is word erken en akkuraat aangeteken in 'n gepaste formaat vir die taak of leeraktiwiteit.*
- *Grammatika en spelling is akkuraat en korrek.*
- *Inhoud is korrek, geskik, toereikend en samehangend.*
- *Die skryfstuk word noukeurig gekontroleer vir enige onnodige inligting.*

Studente is in staat om:

- Die kontrolelys op te stel en te gebruik om skryfwerk te redigeer.
- Hul eie en andere se skryfwerk te redigeer, waardeur en waardeoordele daarvoor te vel.
- Hul eie skryfwerk vir finale aanbieding aan te pas.

Vakuitkoms 4: Organiseer en bied die skryftaak aan op 'n wyse wat gepas is vir die konteks.

Leeruitkoms: Bepaal die doel van die skryftaak om skryfwerk te lewer wat met die gehoor en konteks verband hou.

Studente is in staat om:

- Die vereistes vir die skryftaak vir die doel te kontroleer.
- Te kontroleer of al die instruksies gevolg is.
- 'n Aanbiedingsformaat te kies en die finale teks aan te bied.

Leeruitkoms: Identifiseer en gebruik gepaste aanbiedingstegnieke.

Omvang: Aanbiedingstegnieke sluit in formate en uitleg, formattering, paragrafering, insluiting van visuele materiaal en grafiese voorstellings.

Studente is in staat om:

- Die vereistes vir die skryftaak te kontroleer om die doel te bepaal.
- Te kontroleer of al die instruksies gevolg is.
- Die finale teks in die vereiste formaat aan te bied.

6.4 Onderwerp 4: Taal in Praktyk

Vakuitkoms 1: Verkry toegang tot en gebruik toepaslike leerhulpbronne om leer te bevorder.

Leeruitkoms: Identifiseer en verkry toegang tot verskeie bronne om navorsing te doen.

Omvang: Leerhulpbronne sluit in woordeboeke, handboeke, webbladinligting, verwysingsbronne, handleidings en studiegidse.

Studente is in staat om:

- 'n Kennis van hierdie hulpbronne en die doeltreffende gebruik daarvan vir leer te demonstreer.

Leeruitkoms: Teken en bied inligting en data logies en samehangend aan.

Studente is in staat om:

- Navorsing in 'n formaat soos deur die taak en doel vereis, te struktureer en te organiseer.
Omvang: Beplanning sluit in, maar is nie beperk tot, breinkaarte, diagramme, spinnerakke, skematiese uiteensettings, vloeiagramme en notas.
- Inligting in 'n formaat soos deur die konteks vereis, aan te bied.
Omvang: Formate sluit in, maar is nie beperk nie tot, kort terugvoeringsverslae, paragrawe, essays, grafieke en diagramme, skemas en tabelle, werkopdragte, projekte en portefeuljies van bewyse (PvB's).

Leeruitkoms: Selekteer en erken leerhulpbronne vir die leertaak in 'n bronnelys.

Studente is in staat om:

- 'n Verskeidenheid bronne te gebruik en dit akkuraat in 'n bibliografie aan te dui.

Leeruitkoms: Verken en gebruik navorsingstegnieke om inligting in te win.

Studente is in staat om:

- 'n Wye verskeidenheid hulpbronne te gebruik en navorsing te doen vir 'n werkopdrag, soos vereis.

Vakuitkoms 2: Ontdek en identifiseer leerstrategieë om leer te bevorder.

Leeruitkoms: Identifiseer en kies spesifieke tegnieke om leerresultate te demonstreer.

Omvang: Tegnieke sluit in opsommings, breinkaarte, notas afneem, memoriseringstegnieke, identifisering van sleutelwoorde, onderstreping van belangrike feite, blaai lees, vlug lees, vraagstelling en opbou van 'n portefeulje van bewyse (PvB).

Studente is in staat om:

- Effektiewe studie- en memoriseringstegnieke te gebruik.
Omvang: Tegnieke sluit in leestegnieke, onderstreping, notas neem en opsommings maak, gebruik van 'n studiestelsel (OBL2H) – ondersoek, bevraagteken, lees, herhaal, hersien) die gebruik van mnemoniek (visuele en mnemoniek, akronieme en lettervers), groepontleiding, ondersoek deur vraagstelling en refleksie.
- Leerresultate soos vereis, byvoorbeeld toets skryf, demonstrasies doen, rolspeel, werkopdragte en projekte uitvoer, aan te bied of te demonstreer.
- Voor te berei vir eksamens en assessering deur hersiening te doen, 'n gesonde dieet en leefstyl te volg, stres te hanteer, betyds te wees, voorbereid en ingelig te wees oor eksamen en assessering.
- Portefeuljes van Bewyse saam te stel, soos vereis.

Leeruitkoms: Formuleer leerdoelwitte om leer te rig.

Studente is in staat om:

- Doelwitte te stel vir leer en studie deur SLIM-kriteria te gebruik.
*S – Spesifiek
L – Logies
I – Instaatstellend
M - Meetbaar*

Leeruitkoms: Beplan en bestuur tyd om leeraktiwiteite te rig.

Studente is in staat om:

- Beplanners, dagboeke en ander tydbestuurstegnieke te gebruik om tyd effektief te beplan vir noodsaaklike, neutrale en ontspanningsaktiwiteite.
- Tyd te bestuur om leer effektief te rig met betrekking tot studie- en eksamentyd.

Leeruitkoms: Identifiseer motiveringsbronne om 'n positiewe denkraamwerk vir leer daar te stel.

Studente is in staat om:

- *Motivering te definieer.*
- *Die interne en eksterne motiveringsbronne te noem.*
- *'n Persoonlike visie- en missiestelling te formuleer.*

Leeruitkoms: Herken stoornisse in die leerkonteks om onderbrekings tydens die leerproses te verminder.

Studente is in staat om:

- Die stoornisse te noem wat bestaan, byvoorbeeld fisiese omgewing, fisiologiese, sielkundige en emosionele stoornisse en semantiese en perseptele hindernisse.
- Maniere te verken om hierdie hindernisse uit die weg te ruim en 'n leerkonteks te skep wat bevorderlik is vir leer.

Leeruitkoms: Identifiseer rolle en verantwoordelikhede in groepleeraktiwiteite om as leier en spanlid te funksioneer.

Studente is in staat om:

- Aktief te luister en terugvoering te gee.
- Rolle en verantwoordelikhede in groepe te identifiseer en deelname en navolging van doelwitte en waardes van die groep te demonstreer.
- Respek vir ander kulture en oogpunte te demonstreer.

- 'n Bewustheid van emosionele intelligensie te demonstreer deur die gebruik van onderhandelings tegnieke en selfhandhawende stellings om konflik en meningsverskil te besleg.
- Deel te neem en saam te werk aan besluitneming en groepleeraktiwiteite.

Vakuiikoms 3: Ontwikkel taalgebruik om leerwerk mondeling en skriftelik gepas te kommunikeer.

Leeruitkoms: Verken woordeskat en tegniese terme om taalgebruik te verbeter en woordeskat uit te brei.

Studente is in staat om:

- Die betekenis van terme wat in leer, onderwys en opleiding gebruik word te bepaal en om 'n begrip daarvan in leerkontekste te demonstreer.
- Te onderskei tussen homofone en homonieme wat dikwels verwar word, en om hulle akkuraat te kan gebruik.
- Geselekteerde sinonieme, antonieme, paronieme en een woord vir 'n frase korrek te gebruik.
- Idiome en spreekwoorde gepas te gebruik.
- Algemene afkortings en akronieme te gebruik.

Leeruitkoms: Identifiseer grammatikale strukture en pas dit toe in 'n verskeidenheid mondelinge en geskrewe tekste wat vir leerdoeleindes geskep word.

Omvang: Grammatikale strukture sluit in sintaksis, rededele, tye, kongruensie, bedrywende en lydende vorm, direkte en indirekte rede, woordorde, voorwaardelike frases, interpunksie en spelling.

Studente is in staat om:

- Kennis van 'n verskeidenheid spelpatrone, -reëls en -konvensies toe te pas.
- Geslags-, meervouds- en verkleiningsvorme korrek te gebruik.
- Die vergrotende en oortreffende trappe van vergelyking korrek te gebruik.
- Rededele te identifiseer en dit korrek en betekenisvol in sinne te gebruik.
- Voorwerp, onderwerp en gesegde korrek te gebruik en hul funksies te verduidelik.
- 'n Verskeidenheid sinstipes te skep.
- Samehang te skep deur voegwoorde en voornaamwoorde te gebruik.
- Bedrywende en lydende vorme gepas te gebruik in tekste.
- Direkte en indirekte rede korrek te gebruik.
- Negatiewe vorme korrek te gebruik.
- Aanvaarbare kongruente vorme te gebruik.
- Korrekte woordorde te gebruik en te bespreek hoe woordorde betekenis kan beïnvloed.
- Voorwaardelike frases korrek te gebruik.
- Interpunksie korrek en vir spesifieke doeleindes te gebruik, soos om betekenis te verhelder, grammatikale relasies aan te dui en vir klem.

7 HULPBRONBEHOEFTE VIR DIE ONDERRIG VAN TAAL – VLAK 2

7.1 Menslike Hulpbronne

Die lektor moet 'n graad of diploma hê en spesialiseer in die Taal aangedui vir die Basisvak Taal. Hy of sy moet 'n gekwalifiseerde assessor wees en bevoegd wees vir die fasilitering van leer binne uitkomsgerigte onderwys. Dit sal 'n voordeel wees as die lektor rekenaargeletterd is.

7.2 Fisiese hulpbronne

- Teorieklaskamers toegerus met kennisgewingborde
- Taal- en leeslaboratorium (elektronies of papiergebaseer)

Rekenaarlokale of gesimuleerde sentrums (praktiese kamers, kantoor- en/of ontvangsareas)

7.3 Toerusting

- Bandopnemers met mikrofoon en luidsprekerstelsel
- Televisiemonitors, video of DVD-masjien
- Faksmasjien en elektroniese toerusting byvoorbeeld rekenaars en drukkers
- Wit borde, blaaibord (opsioneel), oorhoofse projektor en skerm, multimedia-dekodeerder/proksima (opsioneel), video- of digitale kamera (opsioneel)

7.4 Verbruikbare items

- Lever arch-lêers vir PvB en logboeke
- Transparante (vir skryf en brand)
- Leë CD's, leë videokassette, leë oudiokassette, oorfone en kassette vir faksmasjiene en drukkers
- Skryfmateriaal, byvoorbeeld, penne, potlode, vetkryt, magnet, karton en gekleurde papier

7.5 Leer- en onderrigmateriaal

- Student- en fasiliteerdersgidse
- Woordeboeke, koerante, tydskrifte en plakkate
- Video's en DVD's en programmatuur vir lees en taal

BYLAE A: GEBRUIKTE EN GESKEPTE TEKSTE

1 DIE GEBRUIK VAN TEKSTE VIR TAALONDERRIG

Wanneer die woord 'teks' in die Vakriglyne vir Tale gebruik word, het dit die wydste moontlike betekenis en sluit dit alle mondelinge, geskrewe, visuele, oudio-, oudio-visuele en multimediaformate in. In taalonderrig, behoort tekste as vertrekpunt gebruik te word, en sekere tipes tekste sal geskep word as 'n produk van die proses. Die toepaslike Asseseringstandaarde toon progressie deurdat die student van Vlak 2 tot Vlak 4 toenemend ingewikkelder tekste sal skep. Tekste, eenvoudig sowel as kompleks, vorm die basis van progressie in Taal. Tekste vorm dus die hoofbron van 'inhoud en konteks' in Taal vir geïntegreerde leer en onderrig.

Die volledige verskeidenheid gebruikte en geskepte tekste behoort die student bloot te stel aan:

- Ryke en toepaslike sosiale, kulturele en historiese agtergronde wat 'n begrip van taalerfenis ontwikkel;
- uitdagende en stimulerende temas wat 'n kritiese begrip ontwikkel van waardes en waardering van die belangrike sosio-kulturele en etiese kwessies wat toepaslik is in die lewens van Suid-Afrikaanse studente;
- 'n wye verskeidenheid gesigspunte;
- modelle van geskrewe en gesproke taal met 'n wye verskeidenheid strukture om die student te help om korrekte en gepaste taalgebruik aan te leer;
- ontleding van stereotipes, partydigheid en veralgemenings vir die ontwikkeling van kritiese denke;
- oorredende en manipulerende taal;
- magsverhoudinge binne en tussen tale;
- die ontwikkeling van 'n bewustheid van gehore, doel en konteks met toepaslike stemming, toon en register;
- kenmerke en elemente van 'n wye verskeidenheid van tekste, insluitende literêre tekste;
- visuele en oudio-visuele elemente; en
- 'n verskeidenheid van style en stilistiese middele, soos 'n wye verskeidenheid figuurlike en kreatiewe taal

Die **kommunikatiewe benadering** en die **teksgebaseerde benadering** steun albei op die deurlopende gebruik en skep van tekste.

'n **Teksgebaseerde benadering tot taalleer** ondersoek die wyse waarop tekste werk. Die doel van 'n teksgebaseerde benadering is om studente in staat te stel om bevoegde, selfversekerde en kritiese lesers, skrywers, kykers en ontwerpers van tekste te word.

Dit behels dat tekste geluister, gelees, gekyk en ontleed word om te verstaan hoe hulle geskep word en wat hulle effek is. Deur hierdie kritiese interaksie ontwikkel studente die vermoë om tekste te evalueer. Die teksgebaseerde benadering behels ook die skep van verskillende soorte tekste vir spesifieke doeleindes en gehore. Hierdie benadering word ingegee deur 'n begrip van hoe tekste gekonstrueer word.

Die **kommunikatiewe benadering tot taalonderrig** beteken dat wanneer studente 'n taal leer, hulle baie blootstelling moet kry aan die taal asook baie geleenthede om dit te oefen of te skep deur vir sosiale of praktiese doeleindes te kommunikeer. Taalleer behoort 'n natuurlike, informele proses te wees wat oorgedra word na die klaskamer waar die geletterdheidsvaardighede - lees, kyk, skryf, aanbieding - op 'n "natuurlike" wyse aangeleer word. Studente leer lees deur te lees en leer om te skryf deur te skryf.

2 'N BEGRIP VAN TEKSSKEPPING

Tekste word in bepaalde kontekste vir 'n bepaalde doel en met bepaalde gehore in gedagte geskep. Verskillende kategorieë tekste het verskillende funksies en volg bepaalde konvensies met betrekking tot struktuur, styl, grammatika, woordeskat en inhoud. Dit staan bekend as **genres**. Studente moet 'n verskeidenheid genres kan verstaan en skep.

Tekste weerspieël ook die kulturele en politieke kontekste waarin hulle geskep word. Die taal wat in tekste gebruik word dra boodskappe aangaande die kulturele waardes en politieke standpunte van die persone wat dit geskryf of ontwerp het. Tekste is dus nie neutraal nie. Studente moet in staat wees om die waardes en houdings in tekste te kan interpreteer en daarop te reageer. In 'n teksgebaseerde benadering, word taal altyd in teksverband verken en tekste in verhouding tot hul kontekste. Hierdie benadering behels aandag aan formele aspekte van taal (grammatika en woordeskat) maar as keuses in tekste en in terme van hul effek, nie geïsoleer nie. Ten einde oor tekste te praat, het studente 'n 'metataal' nodig – hulle moet die woorde ken wat verskillende aspekte van grammatika, woordeskat en styl beskryf en oor verskillende genres praat.

Tekste kan gekategoriseer word as **tekste wat gebruik word** en **tekste wat geskep word**. Die onderstaande lyste kan nie alle moontlike tekstipes dek nie – die lektor behoort tekste by te voeg wat in geïntegreerde taalonderrig gebruik kan word. Die bedoeling is om aan die lektor 'n wye keuse te bied van wat gebruik of geskep kan word. Besonderhede oor die vereistes met betrekking tot die moeilikheidsgraad van tekste en die relatiewe formaliteit van register word in die Vakriglyne verskaf.

TEKSTE WAT GEBRUIK WORD

FUNKSIONELE TEKSTE	REFERENSIËLE TEKSTE	VISUELE, AUDIO-VISUELE EN MULTIMEDIA-TEKSTE	KREATIEWE TEKSTE	LITERÊRE TEKSTE
'n Wye verskeidenheid tekste moet in geïntegreerde onderrig in die jaar gebruik word				
Brosjures Dialoë (geskrewe) Dagboeke E-posboodskappe Uitnodigings Briewe Tydskrifartikels Koerantartikels Aantekeninge Kennissgewings Plakkate Verslae	Woordeboeke Ensiklopedieë Skedules Telefoongidse Handboeke Thesaurusse Tydroosters TV-gidse	Spotprente Kaarte Strokiesprente Gravure Graffiti Grafieke, diagramme Tabelle Illustrasies Grappe (geïllustreer, karikature) Musiekvideo's Foto's Radioprogramme Voorlesings van romans of kortverhale Opgeneemde toesprake Tekens Skyfievertonings Skyfies Simbole Transparante TV-programme en dokumentêre programme	Kreatiewe tekste deur studente geskep Dialoë Dagboeke Dramatiserings Volksliedere Volksverhale Grappe Literêre tekste Musiek Mites en legendes Raaisels Liedere Toesprake Storievertelling	Poësie Volksoorleweringe Kortverhale Essays Biografie Outobiografieë

TEKSTE GESKEP

FUNKSIONELE SKRYF	KREATIEWE RESPONSE	VERWYSINGS- EN INLIGTINGSTEKSTE	MONDELINGE, VISUELE EN MULTIMEDIA-TEKSTE	NIE-VERPLIGTE TEKSTE VIR VERRYKING
Dialoë Briewe aan die pers Formele briewe - besware of navrae Vriendskaplike brief en brief vir verhoudingsbou Uitnodigingskaarte Tydskrifartikels Poskaarte Verslae (informeel) Refleksies SMS'e	Verhalende, beskrywende, reflekerende, diskursiewe, verduidelikende en beredeneerde opstelle Response op letterkunde- en begripvrae	Aanwysings Instruksies Breinkaarte Notas Parafrases Navorsingsprojekte Opsommings	Dialoë Formele en informele toeprake Onderhoude Aanbiedings met grafiese/klankeffekte Navorsingsprojekte	Dramatiserings Storievertelling Radio- en televisienuus Radio- en televisiedramas Paneelbesprekings Eie kortverhale, gedigte, spotprente, strokiesprente, grappe, tekens, ens.

TERMLYS

addisionele taal (sien ook huistaal) – 'n taal wat addisioneel tot jou huistaal aangeleer word.

aflei – om 'n betekenis agter dit wat gesê is agter te kom en om al die implikasies af te lei

afleiding – 'n woord afgelei van 'n ander woord of 'n wortel; gewoonlik gevorm deur 'n voor- of agtervoegsel te gebruik (bv. 'tekening' van 'teken')

akroniem – 'n uitspreekbare woord gevorm van die eerste letter of letters in 'n frase of naam (bv. OLSO = Onderwys vir Leerders met Spesiale Onderwysbehoefes)

alliterasie – die herhaling van soortgelyke konsonantklanke, gewoonlik aan die begin van woorde

analogie – eendersheid vind in dinge wat gewoonlik as verskillend gesien word

anekdotes – vertellings of klein insidente of gebeure wat vertel word om in te lig, te vermaak, vir humor of kwaadwilligheid of om karakter bloot te lê

animasie – die tegniek van die gebruik van 'n reeks stilprente om 'n illusie van beweging of lewe te skep

antiklimaks – wanneer 'n verwagting van 'n hoogtepunt van belangrikheid of opwinding nie vervul word nie of die erns van 'n literêre intrige skielik verlore is as gevolg van 'n komiese, afwykende of betekenislose voorval

antitese – die uitdrukking van twee opponerende of verskillende idees in gebalanseerde kontras (bv. 'hoe meer haas hoe minder spoed')

antoniem – 'n woord wat die teenoorgestelde betekenis het as 'n ander woord in dieselfde taal (bv. 'gelukkig' en 'hartseer')

assessering – 'n deurlopende gestruktureerde proses van die versameling van inligting oor die student se bevoegdheid op verskillende maniere

assesseringstandaarde – kriteria wat gebruik word om 'n uitkoms te assesseer

assonansie – herhaling (meestal) van klinkers in twee of meer woorde (bv. 'It is June and the world is all in tune'.)

beeld – 'n prent of visuele voorstelling van iets

beeldspraak – woorde, frases en sinne wat beelde by ons oproep soos vergelykings, metafore of personifikasie

beurtnemingskonvensies – die gebruike wat die kommunikasievloei tussen mense reël, soos om andere toe te laat om hul opinie te lug, iets te herhaal om betekenis te verhelder, tussenbeidekoms om die fokus in 'n ander rigting te stuur, of te vra na 'n verduideliking.

bevoorgroding/vooropplasing (in teenstelling met agteropplasing) – letterlik gebruik, beteken dit die posisionering van die onderwerp in of naby die voorste deel van die raam; figuurlik gebruik, verwys dit na die plasing van groter klem of fokus op een punt as op 'n ander

blaai lees – om 'n teks vinnig te lees om 'n oorsig te kry (bv. om die hoofskrifte van 'n koerant te blaai lees vir die hoofnuus)

breedspakigheid – taal wat meer woorde gebruik as wat nodig is

breinkaart – 'n voorstelling van 'n tema of onderwerp waarin sleutelwoorde of idees grafies georganiseer is

by-intrige – bykomende handeling wat parallel loop met die hoofintrige van 'n drama of roman

byskrif – 'n titel of kommentaar aan die bo- of onderkant van 'n artikel, prent, foto, ens.

cliché – 'n uitdrukking of 'n idee wat al so dikwels gebruik is dat dit sy seggingskrag verloor het
denotatiewe betekenis (sien ook konnotatiewe betekenis) – die letterlike of primêre betekenis van 'n woord

dialek – 'n vorm van taal wat deur 'n bepaalde gemeenskap aangepas is Dit is beduidend verskillend van ander vorme van dieselfde taal wat betref woorde, strukture en/of uitspraak.

dramatiese ironie – kom voor wanneer die gehoor/leser/kyker meer weet van die situasie en sy implikasies as die betrokke karakters. Dit verhoog die spanning, genot en gehoordeelname.

dubbelsinnigheid – dubbele betekenis wat geskep word deur die manier waarop woorde gebruik word. Wanneer dit onopsetlik gebruik word, verduister dubbelsinnigheid die betekenis (bv. 'Die man wat die seun gesien het').

effek (sien ook oorsaak) – die resultaat of gevolg van 'n handeling of toestand

eksplisiet (in teenstelling met implisiet) – betekenis wat duidelik of direk gestel word

emotiewe taal – taal wat sterk gevoelens ontlok

esteties – sensitief vir die mooie van taal en sensitief vir en waarderend van die blywende waarde van tekste

eufemisme – 'n gematigde of vae uitdrukking wat gebruik word as plaasvervanger vir 'n gedagte wat as te grof of reguit beskou word.

figuurlik (in teenstelling met letterlik) – woorde of frases wat op 'n nie-letterlike manier gebruik word om 'n gewenste effek te skep. Literêre tekste maak dikwels gekonsentreerd gebruik van figuurlike taal (bv. vergelyking, personifikasie, metafoor).

foneme – die afsonderlike klanke van 'n taal

gebaar – 'n beweging van die gesig of liggaam wat betekenis kommunikeer (bv. 'n kopknik om instemming aan te dui)

gehoor – die bedoelde leser(s), hoorder(s) of kyker (s) van 'n bepaalde teks. In die beplanning van 'n skryfstuk moet sprekers/skrywers die doel en die gehoor in ag neem wanneer hulle 'n gepaste skryfvorm kies.

geïmpliseerd (in teenstelling met direkte betekenis) – betekenis wat deur 'n teks gesuggereer word, maar nie direk gestel word nie

geletterdhede – verskillende soorte geletterdheid (bv. kritiese, visuele, grafiese, rekenaar-, media-, sosio-kulturele)

geletterdheid (sien ook geletterdhede) – die vermoë om inligting vir 'n verskeidenheid doeleindes en kontekste te prosesseer en te gebruik en om vir verskillende doeleindes te skryf; die vermoë om tekste te dekodeer ten einde sin te maak uit jou wêreld

genre – die tipes of kategorieë waarin tekste gegroepeer is

gevatheid – die onverwagte, vinnige en humoristiese kombinerings van kontrasterende idees of uitdrukkings

grafika – produkte van die visuele en tegniese kunste (bv. teken, ontwerp)

hiperbool – 'n opsetlike oordrywing (bv. om iets so te beskryf dat dit groter lyk as wat dit werklik is: 'Hy het vir my 'n berg kos voorgesit.')

homofoon – 'n woord wat dieselfde klink soos 'n ander een maar verskillend gespel word en 'n verskillende betekenis het (bv. reis en rys)

homoniem – 'n woord wat dieselfde klank en spelling het as 'n ander woord maar wat 'n verskillende betekenis het (bv. graaf (om mee te spit en graaf (edelman))

huistaal (sien ook addisionele taal) – die taal wat eerste deur kinders verwerf word deur onderdompeling tuis, die taal waarin hulle leer om te dink

implisiet (in teenstelling met eksplisiet) – iets wat in die teks geïmpliseer of gesuggereer word, maar nie direk gestel word nie

inisieer – om te begin (bv. om 'n gesprek te inisieer)

inklusiwiteit – die beginsel dat onderwys toeganklik behoort te wees vir alle studente ongeag hul leerstyle, agtergonde en vermoëns

innuendo – iets onaangenaams waarop eerder gesinspeel word as dat dit duidelik gestel word

intonasie – die patroon van die toonhoogte of die melodie van 'n uiting wat 'n aanduiding is van grammatikale strukture soos sinne of bysinne

intrige – die verweefdheid van die hoofgebeure in 'n teks. Intrige behels meer as 'n blote opeenvolging van gebeure, want dit suggereer 'n patroon van verhoudings en 'n oorsaaklike verband tussen gebeure.

ironie – 'n stelling of situasie wat 'n onderliggend betekenis het wat verskillend is van sy letterlike of oppervlakkige betekenis

jargon – spesiale terme of uitdrukkings wat in 'n bedryf of professie of deur enige spesifieke groep gebruik word (bv. rekenaargebruikers sal verwys na 'n 'CPU', 'RAM' ensovoorts). Wanneer jargon gebruik word om luisteraars/lesers van 'n interaksie uit te sluit, is dit potensieel kwetsend of selfs skadelik.

karikatuur – 'n oordrewe uitbeelding (geskrewe of visueel) van 'n karakter wat bereik word deur die spot te dryf met persoonlikheidseienskappe of voorkoms

oorzaak (sien ook effek) – dit wat aanleiding gee tot 'n toestand

kinomatografiese tegnieke – middele wat in die maak van 'n film gebruik word (bv. komposisie, beligting, tipe skoot)

klem (in 'n woord of sin) – om krag te gee aan 'n bepaalde lettergreep in 'n woord of 'n woord in 'n sin

klimaks – die opwindendste, effektiëfste of belangrikste deel van die storie. Hierdie belangrike deel kom nie noodwendig aan die einde voor nie.

Koherensie/samehangendheid – die onderliggende logiese verhouding wat idees koppel en 'n passasie of paragraaf tot 'n eenheid saambind

kohesie – die koppeling van sinne of paragrawe deur middel van logiese bindmiddele soos voegwoorde, voornaamwoorde of herhaling

konflik – die stryd wat ontstaan tussen karakters of tussen individue en hul lot of omstandighede. Konflik in die letterkunde kan ook ontstaan deur teenoorgestelde begeertes of waardes in 'n karakter se eie kop

konnotatiewe betekenis (sien ook denotatiewe betekenis) – die positiewe sowel as die negatiewe assosiasies wat 'n woord verkry deur gebruik verby die letterlike (primêre) betekenis

konteks – 'n teks word altyd in 'n konteks gebruik en geskep. Die konteks sluit in die breë en onmiddellike situasie insluitend aspekte soos die sosiale, kulturele en politieke agtergrond; die term kan ook verwys na dit wat 'n woord of teks voorafgaan of volg en noodsaaklik is vir sy betekenis.

kontrasteer (sien ook vergelyk) – om te kyk hoe dinge verskil

konvensies – aanvaarde praktyke of reëls vir die gebruik van taal. Sekere konvensies help om betekenis oor te dra (bv. grammatikareëls, interpunksie, lettersoorte, hoofletters); sommige help met die aanbieding van inhoud (bv. inhoudsopgawe, algemene uitleg, opskrifte, voetnote, kaarte, onderskrifte, lyste, prente, indeks); en andere reflekteer 'n taalpatroon wat resepmatig is (bv. groet, gemeenplasihede).

kreatiewe denke – die proses van dink oor idees of situasies op innoverende en ongewone wyses ten einde hulle beter te verstaan en op 'n nuwe en konstruktiewe manier op hulle te reageer. Studente dink kreatief in alle vakgebiede wanneer hulle 'n konsep of produk verbeel, uitvind, wysig of verbeter.

kritiese bewussyn – die ontleding van hoe betekenis geskep word saam met 'n begrip van magsverhoudinge in en tussen tale. Dit bemagtig die student om manipulasie te weerstaan en om taal met sensitiwiteit te gebruik.

letterlike (in teenstelling met figuurlike) – die eenvoudigste, mees regstreekse betekenis wat aan woorde geheg kan word

lettertipe en -grootte – die tipe en grootte van die letters wat gebruik word wanneer jy skryf, tik of druk (bv. 12pt [grootte] Times New Roman [styl van letters])

litotes – 'n opsetlike onderbeklemtoning, 'n stylfiguur waarin die bevestigende deur sy teenoorgestelde weergegee word en vergesel gaan van 'n negatief (bv. die gebruik van 'nie sleg nie' om te sê dat iets 'goed' is)

malapropisme – die verkeerde en deurmekaar gebruik van lang woorde om te beïndruk. Alhoewel hierdie woorde byna reg klink, is hulle verkeerd genoeg om humoristies te wees.

manipulerende taal – taal wat gemik is op die verkryging van onregverdigde voordeel of invloed oor andere

metafoor – die gebruik van een ding om 'n ander ding te beskryf wat soortgelyke eienskappe het (bv. 'Opvoeding is die sleutel tot sukses.')

metataal – die taal wat gebruik word om oor 'n taal te praat. Dit sluit in terminologie soos 'konteks', 'styl', 'intrige' en 'dialog'.

multimedia – 'n geïntegreerde reeks vorme wat geskrewe tekste, visuele materiaal, klank, video, ens. kan insluit

oksimoron – 'n kombinasie van woorde met teenstellende betekenis, gebruik vir effek; gewoonlik gevorm deur 'n byvoeglike naamwoord te gebruik om 'n naamwoord met 'n teenstellende betekenis te kwalifiseer (bv. 'n oop geheim)

omgangstaal (sien ook sleng) – taal wat in gewone of vriendskaplike gesprekke tuishoort, maar nie in formele taal gebruik word nie

onderbeklemtoning – druk iets in beheerste terme uit eerder as om die ware of volledige feite te gee, gewoonlik vir beklemtoning

onomatopee – die gebruik van woorde om die klanke wat hulle beskryf na te boots

oogpunt – die perspektief van 'n karakter op kwessies

outentieke tekste – tekste wat 'n praktiese funksie het en nie literêr is nie (bv. tydskrif- en koerantartikels, radio- en televisie-opnames, advertensies, produketikette, reisbrosjures, regeringsvorms, voorbeelde van werklike briewe)

paradoks – 'n klaarblyklike self-kontradiktoriese stelling of een wat in teenstelling met logika blyk te wees. Agter die oppervlakkige kontradiksie is daar logika of rede.

parafrase – die weergee van 'n idee of teks in jou eie woorde

paroniem – woord wat van 'n vreemde woord gevorm word

partydigheid – 'n neiging om een ding, idee, houding of persoon bo 'n ander persoon of ding te bevoordeel, wat 'n regverdigde evaluering moeilik maak

personifikasie – toedig van menslike eienskappe aan nie-menslike dinge

polisemie – die vermoë van woorde om verskillende betekenis te hê (bv. 'bank' het 'n aantal verskillende betekenis – finansiële instelling, die bank van 'n rivier, 'n bank waarop jy sit)

redigering – die proses van die skep en herskep van 'n teks, insluitend die korrigering van grammatikale gebruik, leesteken- en spelfoute en die kontrolering van skryfwerk vir samehang van idees en kohesie van struktuur. In media, behels redigering die konstruksie, seleksie en uitleg van tekste.

register – die gebruik van verskillende woorde, styl, grammatika, toonhoogte en toon vir verskillende kontekste of situasies (bv. amptelike dokumente word in 'n formele register geskryf en vriendskaplike briewe gewoonlik in 'n informele register)

retoriese middel – soos pouse en herhaling, wat deur 'n spreker of skrywer gebruik word om iemand doeltreffend te oorreed of oortuig

retoriese vraag – 'n vraag wat gevra word, nie om 'n antwoord te kry nie maar vir klem of dramatiese effek (bv. 'Weet jy hoe gelukkig jy is?')

ritme – 'n gereelde en herhaalde klankpatroon

rym – woorde of reëls van 'n gedig wat op dieselfde klank, insluitend 'n vokaal, eindig

sarkasme – 'n ironiese uitdrukking wat gebruik word om onvriendelik of beledigend te wees of met iemand gek te skeer

satire – die gebruik van spot, sarkasme en ironie om kritiese kommentaar te lewer op die samelewing

simbool – iets wat vir iets anders staan of dit voorstel

sinoniem (in teenstelling met antoniem) – 'n woord wat dieselfde of byna dieselfde betekenis het as 'n ander woord in dieselfde taal

sintaksis – die wyse waarop woorde gerangskik is om samehangende grammatikale strukture te vorm

sintese – die byeenbring van idees uit 'n verskeidenheid bronne, 'n duidelike opsomming van hierdie gekombineerde idees

sleng – informele taal wat dikwels deur 'n groep mense gebruik word, soos tieners, wat terme soos "koel" en 'duidelik' gebruik. Die verskil tussen omgangstaal en sleng is dat sleng nog nie in hoflike/ordentlike of formele diskoers aanvaar is nie, maar omgangstaal (soos 'bakgat') wel.

stem – die outeur se persona: wie die outeur is. Wanneer mens lees of kyk, kry jy 'n idee van die outeur en sy/haar intensies

stemming – atmosfeer of emosie in geskrewe tekste; dit toon die gevoel of die gemoedstoestand van die karakters; verwys ook na die atmosfeer wat deur visuele, oudio- of multimedia-tekste geskep word

stereotype – 'n vaste (en dikwels bevooroordeelde) standpunt oor watter rol van 'n persoon verwag word om te speel

strategie – 'n sekere prosedure wat gebruik word om 'n probleem aan te pak

taalvariëteite – taalvariëteite wat voorkom wanneer kleiner veranderinge ten opsigte van woordeskat, strukture en/of uitspraak gemaak is; kan wissel van streek tot streek of land tot land

teks – verwys na enige geskrewe, gesproke of visuele vorm van kommunikasie

tema – die sentrale idee of idees in tekste; 'n teks kan verskillende temas bevat wat nie eksplisiet of ooglopend is nie.

toepaslikheid – as taal gepas is, is dit geskik ten opsigte van die konteks waarin dit gebruik word (bv. die groet 'Goeie more mnr. Jones' sal gepas wees in formele werksituasie terwyl 'Hi, Jo' gepas sal wees tussen vriende)

toevoegende veeltaligheid – wanneer 'n persoon 'n taal (tale) addisioneel tot sy of haar huistaal leer. Hierdie taal vervang nie die huistaal nie, maar word daarnaas aangeleer. In 'n toevoegende veeltalige program word die huistaal versterk en bevestig terwyl die verdere taal beskou word as waardetoevoegend (bv. Alle Addisionele Tale, insluitend die Taal van Leer en Onderrig word naas die huistaal geleer maar vervang nie laasgenoemde nie.).

toon – kwaliteit en toonkleur van die stem wat die emosionele boodskap van 'n teks oordra. In 'n geskrewe teks word dit deur woorde bereik. In 'n film kan toon deur musiek of die milieu geskep word.

transaksionele skryf – funksionele skryf (bv. briewe, notules van vergaderings, verslae, fakse, ens.)

verduistering – die gebruik van taal om doelbewus feite vir die leser of luisteraar te verberg

vergelyk (sien ook kontrasteer) – om vas te stel hoe eenders dinge is

vergelyking – vergelyk een ding direk met 'n ander. Die woorde "soos" of "nes" word gebruik om aandag te vestig op die vergelyking.

vergotend (sien ook oortreffend) – trappe van vergelyking soos gevind word in byvoeglike naamwoorde en bywoorde is stellend, vergrotend en oortreffend (bv. 'lank' [stellend], 'langer' [vergotend], 'langste' [oortreffend])

vertelling – 'n gesproke of geskrewe uiteensetting van verbandhoudende gebeure in die volgorde waarin dit gebeur het

vertellerstem/vertelperspektief – die stem van die persoon wat die storie vertel (bv. 'n onderskeid kan gemaak word tussen 'n eerstepersoonsvertelling bv. – 'Ek' – wat dikwels 'n karakter in 'n storie is, of 'n derdepersoonsvertelling waarin die verteller na die karakters as 'hy', 'sy' of 'hulle') verwys.

visuele tekste – visuele voorstellings wat gesien kan word en wat boodskappe oordra (bv. filmbeelde, foto's, rekenaargrafika, spotprente, modelle, tekeninge, skilderye)

vlotheid – die woord kom van die vloei van 'n rivier en suggereer 'n koherensie en kohesie wat taalgebruik die eienskap gee van neutraal wees, maklik om te gebruik en te interpreteer

vluglees – om jou oë oor 'n teks te laat gaan om spesifieke inligting te kry (bv. om 'n telefoongids te vluglees vir 'n naam en nommer)

voegwoord – 'n woord wat gebruik word om twee bysinne, woorde, frases of sinne saam te voeg

vooropplasing (in teenstelling met agteropplasing) – letterlik gebruik, beteken dit die posisionering van die onderwerp in of naby die voorste deel van die raam; figuurlik gebruik, verwys dit na meer klem of fokus op een punt plaas as op 'n ander

vorm – 'n metode, 'n wyse of manier waarop iets aangebied word; 'n kommunikasievorm (bv. die geskrewe vorm, die gesproke vorm, die visuele vorm [wat grafiese vorms soos kaarte insluit]). Inligting kan van een vorm na 'n ander omgestel word (bv. omstelling van 'n grafiek na 'n passasie).

vooordeel – onverdraagsaamheid of 'n vooruit veroordeling van 'n individu, 'n groep, 'n idee of 'n saak

woordoortolligheid – die gebruik van woorde, frases en sinne wat weggelaat kan word sonder enige betekenisverlies

woordspeling – 'n spel met woorde wat identiese of soortgelyke klanke het om humor te skep (bv. 'Onder sy streng aanvoering het ons baie leiding/lyding gekry!')

woordaanvalsvaardighede – strategieë wat gebruik word by die lees van 'n onbekende woord (bv. om dit in lettergrepe op te breek of na die betekenis van die voor- of agtervoegsels te kyk)